

בשוב ד' שיבת ציון – היינו שמחים!

השלה הקדוש על פרשת בשלה:

יש להתבונן, כתיב (שמות טו, א) השירה הזאת, ואמרו רז"ל (שמו"ר כג, יא) עתה שירה בלשון נקיבה, מהו הענין. עוד יש קשיא, בשירת האנשים כתיב השירה הזאת בלשון נקיבה, ובשירת הנשים נתהפך מלשון נקיבה ללשון זכר כדכתיב אצל מרים (שמות טו, כא) ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה, ולהם הוא לשון זכר דלהן הוה לה למאמר. ואנשי הצחות והמליצה אומרים, שמרים עם הנשים לא אמרו שירה, כי הנשים פטורות, רק יצאו בתופים ומחולות לשמוח, ובאו כמה בחורי ישראל לראות בשמחתם ואז צעקה מרים ותען להם לכו לאהליכם במקום שאומרים האנשים שירה וגם אתם שירו לה' כי גאה. אבל רז"ל מנגדים דבר זה, שאמרו (סוטה ל, ב) כמו שאמר משה רבינו ע"ה שירה וישראל עמו אחריו, כן אמרה מרים והנשים אחריה:

מכל מקום יש לתרץ קושיא זו עם קושיא אחרת, דאמרו (סנהדרין לט, ב) אין גומרין הלל בז' של פסח אף שהוא יום טוב, משום שאמר הקב"ה מעשי ידי טבעו בים ואתם אומרים שירה. וקשה על זה, הלא כתיב (משלי יא, י) באבוד רשעים רנה? ומהזוהר הבנתי תירוץ, דלא שייך רינה באבוד רשעים אלא כשנתמלא סאתם ואין בהם מתום לגמרי, אבל כשלא נתמלא סאתם ויש בהם עדיין איזה דבר טוב רק הקב"ה מאבדם בשביל ישראל, על זה אמר מעשי ידי. וכן היה באיבוד הנעשה להם, לא נתמלא סאתם לאיבוד גדול כזה, אלא הקב"ה עשה בעבור ישראל, וזהו שכתוב (שמות יח, ח) על אודות ישראל, וכן כתיב מפני בני ישראל, כלומר בשביל ישראל שיראו נקמה נעשה איבוד גדול כזה:

אמנם שבעים פנים לתורה. נוכל לתרץ בענין אחר, ויתבאר ע"פ מדרש רבה (שמות כג, ו) וזה לשונו, תשורי מראש אמנה (שה"ש ד, ח), עתידין ישראל לומר שירה לעתיד לבא שנאמר (תהלים צח, א) שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה. ובאיזה זכות אומרים ישראל שירה. בזכות אברהם שהאמין בהקב"ה, שנאמר (בראשית טו, ו) והאמין בה' היא האמונה שישראל נוטלין בה, ועליו הכתוב אומר (חבקוק ב, ד) וצדיק באמונתו יחיה, הוי תשורי מראש אמנה:

וקשה, עתידין שיאמרו לעתיד לבא הוא כפל, ודי היה בעתידין, או בלעתיד לבא. גם זה ביאור מה שאמרו באיזה זכות כו'.

הענין הוא, מדת צדיקים הוא מיד שהובטחו לדבר טוב לומר שיר ושבח להש"י מיד אף שעדיין לא נתקיים, כי זה הוא מצד האמונה שמאמינים בדבריו ברוך הוא ובהורן שמו. ומה שמשה רבינו ע"ה איחר מלומר שירה עד שנעשו המעשים, הוא בשביל שעדיין לא היתה אמונה חזקה בישראל והדא הוא דכתיב (שמות יד, לא) ויאמינו בה' ובמשה עבדו, אז ישיר משה ובני ישראל, כלומר אז באותו פעם שר משה ולא מקודם מיד שהובטח מהקב"ה שיבקע הים, משום שאז האמינו ישראל, כן מצאתי תירוץ זה בספר ברכת אברהם בהקדמה:

ועל זה רמזו רז"ל בפרק חלק (סנהדרין צד, א) בקש הקב"ה לעשות סנחריב גוג ומגוג וחזקיה משיח, אמרה מדת הדין ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך ולא עשיתו משיח, וחזקיה שלא אמר לפניך וכו'. וקשה והא מכתב לחזקיה כתיב (ישעיה לח, ט), אלא לפניך קודם שעושה הדבר:

ובזה מבואר המדרש (שמו"ר כג, ו) שעתידין ישראל לומר שירה לעתיד לבוא, כלומר עתידין כשיתבשרו להגאולה יאמרו שירה על מה שעתידי לבא, דהיינו על הנסים שיבאו שיתבשרו עליהם

יקדימו לשורר מיד ויהיו בחוזק אמונתם כאלו נעשה, וזהו שירו לה' שיר חדש. ואח"כ כתב כי נפלאות עשה, ואע"פ שעדיין לא נעשה הוא כאלו עשה. וזהו תשורי מראש אמנה, כלומר תתחיל לשורר מראש דהיינו מקדם, אשר נעשה. וזה לך מצד אמונה:

ובזה מתורץ שהקפיד הקב"ה מעשה ידי טבעו בים ואתם אומרים שירה מלומר לאמר שפינו עמנו אמרתם שירה, היה לכם להקדים ולשורר קודם הטביעה מיד לאחר הבטחת הקב"ה וזהו שירה ואמיץ לב בהאמונה:

ומצינו מדה זו היתה בנשים יותר מבאנשים, ובזכות נשים צדקניות נאלץ ישראל ממצרים (סוטה יא ב), כי האמינו בה' ולקחו תפים ומחולות כ"ה האמינו בתשועת ה' אשר עשה להם ונתתפנו מנשים לגבורת האנשים להיותם אמיץ לב, והאנשים להנשים, על כן באנשים ס"ב לשון נדב"ה ונחמנו לשון זכר, כך יש לתרץ קושיא זו האחרונה:

(2) שיר המעלות בשוב ד' את שיבת ציון כי ינו פחלמים:

אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל ד' לעשות עם אלה:

הגדיל יד' לעשות עמנו כי ינו שמחים: (תהילים קכו')

(3) מה שיקוו ימלא ה' הבטחתו ע"י נביאיו להשיב שבותם, כחולם חלום נבואי שראוה את העתיד כדבר הוה עתה... אז ימלא שחוק פינו שהשחוק הנמצא בלבנו עתה וצ"ל ימלא למלאות את פינו. אז ימלא פינו ממנו... אז, ר"ל אצל הגוים יהיה זה דבר חדש והם יאמרו אז הגדיל ה' לעשות עם אלה, כאלו הדבר התחדש אז, אבל אצלנו אינו דבר חדש, כי כבר היינו שמחים בגדיל ה' לעשות עמנו כבר שמחנו ע"ז בעבר, בעת היינו כחולמים ראינו ושמחנו בעת החזינו על שהגדיל ה' לעשות עמנו והוא אצלנו שמחה ישנה ששמחנו בה מראשית קדומים. (מלבי"ם שם)

(4) 'בשוב ה' את שיבת ציון גו' אז יאמרו בגויים וגו': 'אז', בביאת משיח במהרה בימינו. 'אמרו בגויים', ישאלו הגויים: 'הגדיל ה' לעשות עם אלה' - 'מה זה שהגדיל ה' לעשות עם ישראל שהם במדרגה גדולה כל-כך? וישיבו אותם ישראל: 'הגדיל ה' לעשות עמנו', מה שהגדיל לעשות עמנו הוא מפני ש'היינו שמחים' על כל הבא עלינו! ('תורת שמעון' לרבי שמעון מירוסלוב)

(5) אין המדינה האושר העליון של האדם. זה ניתן להאמר במדינה רגילה, שאינה עולה לערך יותר גדול מחברת אחריות גדולה.... מה שאין כן מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחוקק בהויתה תוכן האידיאלי היותר עליון שהוא באמת האושר היותר גדול של היחיד. מדינה זו היא באמת היותר עליונה בסולם האושר, ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד, שזהו באמת האושר היותר עליון. אמת, שאושר נשגב זה צריך הוא לביאור ארוך כדי להעלות אורו בימי חושך, אבל לא מפני זה יחדל מלהיות האושר היותר גדול. (ארות ישראל ו' ז')